

My Dear, my way, forward, hot air.
Weronika Wysocka

kuratorka: Magdalena Komornicka

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 59 Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2022 r.

OPIS KONCEPCJI

Doświadczenia i zachowania młodych stanowią źródło kluczowej wiedzy o funkcjonowaniu współczesnego świata. Francuski filozof i socjolog Edgar Morin młodzienczość utożsamia z pełnymi sprzecznościami i niepewnościami istotami, zawieszonymi między stanem dziecięcym a dorosłością. Jego zdaniem to właśnie owa ulotna młodzienczość skupia w sobie całą prawdę, która wraz z biegiem życia ulega już tylko coraz większemu rozproszeniu. Z tego założenia wychodzi Weronika Wysocka, której propozycja wideo-instalacji do prezentacji Pawilonie Polskim stanowi poetycką opowieść o wchodzeniu w dorosłość, w naznaczonej etyką końca świata, współczesności. Jest pytaniem o horyzont marzeń kiedyś i dziś, a tym samym próbą diagnozy przyszłości świata definiowanej przez niepewność i lęki pokolenia Z. W swoim nowym eseju filmowym Wysocka podda badaniu aktywność, bunt, niezgodę i realizację własnego wzorca kulturowego młodych – czynniki istotne w ich rozwoju, formacji, ekspresji i budowaniu tożsamości. Zapyta młode pokolenie o to, o czym marzą.

Socjalizacja pokolenia współczesnych dwudziesto- i trzydziestolatków była zawieszona „pomiędzy” – stare wzorce jeszcze nie upadły, a nowe wciąż się nie wykształciły. Model zakładający wypełnienie ról społecznych i osiągnięcie dorosłości – zakończenie edukacji, znalezienie stabilnej pracy, wyprowadzka z domu rodzinnego i założenie rodziny – miesza się współcześnie z modelem przejścia w dorosłość rozumianym jako poczucie dojrzałości i autonomii. Badania pokazują, że do tej pory każde kolejne pokolenie wypracowywało lepsze życie dla następnego. Ten model przestał jednak funkcjonować. Dziś mówi się wręcz, że „starsze pokolenia ukradły młodym przyszłość”. Badacze prognozują, że w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy na tym pogłębiającym się lęku o przyszłość zrodziły się silne przesłanki do powstania „przeżycia pokoleniowego” młodych. Bywa ono wręcz nieśmiało porównywane z siłą doświadczenia „Solidarności”. Niektóre generacje odgrywają rolę przełomową w danym momencie historycznym (np. pokolenie Marca '68, pokolenie „Solidarności”). Dzieje się tak ze względu na zbieg okoliczności, a także gdy otoczenie zewnętrzne, środowisko rozwoju, wzrostu i dojrzewania danego pokolenia jest wyjątkowe, jak np. w czasach wojen i kryzysów. Młodzi

odczuwają obecnie swoistą kumulację rozmaitych kryzysów, momentów zwrotnych obniżających ich poczucie bezpieczeństwa. Dzisiejsza młodzież żyje w czasach rozpadu dotychczasowych zasad rządzących światem, w którym zachodzące procesy stają się coraz trudniej uchwytnie. Ich lęki wspomagane są również przez niestabilność startu życiowego i zawodowego. Podważana jest jakkolwiek pewność co do przyszłości: od rozwoju technologii wymykających się spod kontroli, przez niesprawiedliwość społeczne i wcześniej nieprzewidywalne wykluczenia, aż po pandemię. Lęk o bliską przyszłość staje się silniejszy niż kiedykolwiek i nasuwa wręcz skojarzenia z obawami czasów powojennych. Dzisiejsi młodzi to także pierwsze pokolenie, które w pełni przyjmuje zasadę praw człowieka jako nadrzędną wobec innych. Jakkolwiek próba hamowania procesu emancypacji natychmiast zwiększa ich gotowość do walki o swoje prawa. Podział na świat realny i świat wirtualny nie istnieje. Rzeczywistość ma charakter hybrydowy. Rozróżniana przez starsze pokolenia tzw. rzeczywistość realna i wirtualna są w istocie dwiema manifestacjami tego samego życia. Smartfon w dłoni stał się komponentem ciała. Młodzież i młodzi dorośli obecnie korzystają z niego w taki sposób, jak będzie to czyniło całe społeczeństwo za 10 lat. Sieć stała się dla młodego pokolenia strefą poszukiwania własnej podmiotowości, języka, symboli. Prawie wszystkie formy jej aktywności są zapośredniczone przez Internet. Jest on siłą napędzającą powstawanie wzorców postaw i zachowań. Smartfon daje nam możliwość totalnego uczestnictwa – podstawą tego mechanizmu jest otwartość na miliony nakładających się na siebie informacji. Nic nie ogranicza szybkości nadawania i odbierania treści, obrazów i sygnałów. Nasze receptory muszą przestawić się na inne zasady funkcjonowania – powstaje potrzeba doświadczenia hiperbodźców. Zasadniczej zmianie ulega dziś linearność codzienności – to, że zdarzenia następują jedno po drugim – teraz wszystko dzieje się na raz. I wreszcie katastrofa klimatyczna i środowiskowa – jej przeżywanie staje się wyróżnikiem wzorca tożsamościowego młodych.

Czy w tym kontekście dzisiejsi młodzi umieją snuć marzenia? Wygląda na to, że mają z tym poważny problem.

SKRÓT SCENARIUSZA

Praca wideo Weroniki Wysockiej powstanie w oparciu nie tylko o obszerną kwerendę, ale przede wszystkim z wykorzystaniem około 30 wywiadów z młodzieżą, przeprowadzanych przez artystkę we współpracy z badaczem/ką. Stworzą one podstawę dla scenariusza poetyckiego eseju filmowego i zbudowania sylwetek pięciu bohaterek i bohaterów - narratorów tej wideo-opowieści. Zdjęcia powstaną w typowy dla Wysockiej sposób - podczas wywiadów, mimochodem, a także na specjalnie zaaranżowanym planie zdjęciowym z udziałem aktorów i aktorek.

W dzisiejszej rzeczywistości smartfon daje nam możliwość totalnego uczestnictwa – podstawą tego mechanizmu jest otwartość na miliony nakładających się na siebie informacji. Nic nie ogranicza szybkości nadawania i odbierania treści, obrazów i sygnałów. Nasze receptory muszą przestawić się na inne zasady funkcjonowania – powstaje potrzeba doświadczania hiperbodźców. Zasadniczej zmianie ulega dziś linearność codzienności – to, że zdarzenia następują jedno po drugim – teraz wszystko dzieje się na raz. Tak też skonstruowana zostanie filmowa opowieść Weroniki Wysockiej. Wielokanałowa instalacja wideo będzie działać na widzów i widzki mnogością i różnorodnością ekranów, dźwięków i bodźców. Aranżacja ekranów i siedzisk, zbudowanych z technicznych aluminiowych platform scenicznych, pozwoli wejść do środka, niczym do świata interfejsu. Wejść i się rozgościć, usiąść, położyć, pobyc. W tej odpowiadającej współczesnej wrażliwości wielokanałowej opowieści, w pozornym chaosie, czytelna stanie się jedna linia narracyjna – historie życia piątki bohaterek i bohaterów, przenikające na kolejne ekrany i połączone jedną, wyrazistą, eklektyczną ścieżką dźwiękową (składającą się m.in. z muzyki popularnej, młodzieżowego rapu czy techno).

Ścieżka dźwiękowa jako równorzędny z obrazem komponent pracy będzie kluczowa dla dramaturgii i ładunku emocjonalnego pracy.

Opowieść Wysockiej stanowi bowiem opowieść ze środka młodego pokolenia, dla którego muzyka jest jednym z najbardziej stałych i uniwersalnych elementów życia, bez względu na miejsce zamieszkania. Najważniejszą funkcją muzyki wydaje się być wyrażanie emocji, muzyka pozwala rozładować napięcia, a jej wybór jest związany z nastrojem, stanem emocjonalnym. Soundtrack pracy Wysockiej będzie zainspirowany utworami takimi jak: *Maanam*, *Kreon* (1984), *1984*, *Tu nie będzie rewolucji* (1987), *Dezertor*, *Zmiany* (1987), *Kaliber 44*, *To czyni mnie innym od was wszystkich* (1996), *Tilt*, *O jaki dziwny, dziwny* (2000), *Siekiera*, *Ja stoję, ja tańczę, ja walczę* (2012), *Bartuś 419*, *Oligocenka* (2019), *Zdechły Osa*, *New Age Punk* (2021) i wiele innych.

Ważne ekologiczne założenie produkcyjne wystawy Weroniki Wysockiej stanowić będzie świadoma rezygnacja z budowania tymczasowej architektury, malowania ścian na ciemne kolory czy kupowania materiałów. Realizacja instalacji zakłada wypożyczenie sprzętu audio-wideo oraz modułowych konstrukcji do budowania scen koncertowych, które można montować w dowolnej konfiguracji. Z podobnych pobudek nie planujemy realizacji katalogu towarzyszącego wystawie, lecz zamówienie esejów do rozsyłania lub publikacji online.